

CASTELLS I FOLKLORE

Un viatge, mil anècdotes

Qualsevol viatge genera infinitat de situacions curioses i divertides. Quan el viatge no el fan ni una ni deu persones, sinó 150 les possibilitats de situacions atípiques i, fins i

tot, inversemblants, es multiplica per molt. Els castellers Biel Senabre, Eloi Miralles i un grup de joves dels Castellers de Vilafranca n'expliquen algunes en aquestes pàgines.

Carro de bombers per si de cas

La seguretat a totes les actuacions que els Castellers de Vilafranca van fer a Xile va funcionar més que bé, sobretot en els llocs en què es va reunir més gent. A part de la policia i de la imprescindible ambulància, va sorprendre que, indefectiblement, no hi faltés en cap ocasió un carro de bombers, amb el personal abillat amb l'uniforme en perfecte estat de revista i tots els estris necessaris per atendre qualsevol contingència. Aviat es van adonar que, en això dels castells, potser n'hi ha, de risc, però d'incendis amb foc de veritat, en una actuació no se n'acostumen a apagar gaires (més aviat, de vegades, s'ha "de sufocar" algú que s'ha encès excessivament i l'escalfor li ha pujat al cap). Veient, doncs, que la seva presència (ben útil en altres ocasions) era més testimonial que res, un cop acabades algunes de les actuacions, i a petició dels concurrents més acalorats i provocadors, es van dedicar a ruixar a cor què vols castellers, castelleres, gent que s'havia posat a la pinya, espontanis que s'hi afegien i algun desprevingut que no havia fugit a temps. Allò

semblava més el començament d'un correfoc que el final d'una exhibició castellera. Confiem que allà no s'hagin pensat que tot plegat forma part tradicional dels castells i que aquí a algun esbojarrat no li vingui la idea d'importar-ho...

"No se me asoleen"

Parlant de cremats, els expedicionaris catalans van comprovar en pròpia pell (mai dit en sentit tan literal) que el sol austral pica bastant més que el mediterrani a què estem acostumats. En la primera actuació que es va fer al migdia, concretament la que va tenir lloc davant del Palacio de la Moneda, n'hi va haver molts que van aguantar tota l'estona (prolegòmens i actes posteriors inclosos) sense cap altra protecció que el reglamentari mocador al cap, creient que les llargues diades caniculars aguantades a ple sol a casa nostra els havia preparat per suportar impertèrrits la presència de l'astre rei en qualsevol altre indret. Error evident: potser no hi havia l'ambient d'un Sant Fèlix, però el sol que queia a plom sobre la plaça de la Constitución no tenia res a envejar al que els castellers

han hagut de suportar en places tan tòrrides com la de la Bisbal, la dels Monjos (quan s'hi anava) o la mateixa de la Vila. I això que, en la visita a la Moneda prèvia a l'exhibició, l'eficient i amable guia que acompanyava un dels grups amb què s'havia dividit l'expedició per evitar l'entrada massiva de gent a les dependències presidencials, gat vell com era, veient campar els incauts castellers pels patis de palau sense buscar gaire la protecció de l'ombra, els recomanava pacientment una i altra vegada: "No se me asoleen, por favor, no se me asoleen". Gairebé tothom en va quedar tant, d'assolellat, que diuen que es van esgotar les existències de protecció solar a les farmàcies, i l'endemà (i els dies posteriors), al matí, més d'un semblava que anés pintat a l'estil maputxe, de tan empastifat de crema com anava.

Com uns professionals

La multitudinària actuació a Valparaíso (la del primer quatre de vuit) va entusiasmar tant els xilens i va sortir tan rodona que l'speaker que obligadament a cada exhibició donava quatre nocions sobre els castells i explicava, amb

més encert o menys, el que s'esdevenia davant dels inexperts ulls dels assistents, enlairat en un entarimat a prop de la rollana verda, va afirmar rotundament que els castellers i castelleres eren uns professionals de la matèria, que vivien d'això d'enfilar-se un damunt dels altres, vaja. No va trigar gaire a rectificar, veient que l'havia vessada del tot, quan mitja colla se li va girar de cop exclamant a l'uníson: "Sí, home...". Ves que li explicaven, a aquell bon senyor, dels castells.

Per evitar nous comentaris desencertats, en les següents actuacions es va confiar la feina a gent més entesa. Va destacar en l'empresa un veterà de la colla, cronista casteller de temps immemorials, avesat a relatar jornades i gestes de tots colors, que en un pulcre i acurat castellà (no estem gaire acostumats a sentir-lo expressant-se en aquesta llengua), oportunament barrejat amb els termes més castellers dits en català, va assessorar convenientment la concurrència. És bastant probable que això de "y ahora los 'castellers' se disponen a 'descargar' un 'cuatro de set' con un 'pilar' en el centro" li devia recordar les històriques cròniques que, en èpoques ben dife-

rents a les actuals, escrivia a La Vanguardia.

"Dónde estará mi rueda"

Doncs ni més ni menys que avançant l'autobus !!. Durant el viatge des de Santiago a Viña del Mar va succeir que un dels autocars que traslladaven part de la colla per gaudir d'un dia a la platja va perdre una de les rodes a mitja autopista davant de l'astorament generalitzat.

Torre de vuit amb folre i carabineros

Durant l'actuació a la "Plaza de Armas" a Santiago vam tenir com a col·laboració d'excepció un grup de "carabineros", una espècie de guàrdia civil xilena, en entrenament i que van poder fruit del fet casteller amb nosaltres. Evidentment la pinya no es va obrir ni en broma, ja que era espectacular la força amb què pressionaven.

Ara només resta convidar els Mossos d'Esquadra en formació a emular als seus col·legues xilens.

(continua a la pàgina següent)

CASTELLS I FOLKLORE

(ve de la pàgina anterior)

La ministra més castellera

Aquest títol l'ostenta, de moment, la ministra de cultura xilena: Paulina Urrutia. Fins a dos cops es va arribar a les actuacions que vam realitzar en terres xilenes - la primera vegada a Lo Prado i la segona a Valparaíso -.

L'única pega és que va anunciar-nos que li encantaria fer castells amb nosaltres, però que amb faldilles ni pensar-ho, llàstima que en la segona oportunitat que tenia va repetir aquesta vestimenta, si no s'hauria pogut convertir en la primera ministra del món que para un castell - a segons per exemple-.

Però si no som nosaltres, són els de Barcelona!!

Ens vam quedar estupefactes quan vam baixar de l'autobus per actuar al frontis de Peñalolén al veure una pancarta on s'anunciava una "exhibición de castillos humanos" i a continuació: "de Barcelona España", fins aquí, més o menys, tot es pot entendre sense massa suspicàcies.

Però la cirera ja la va posar la foto que hi havia i que era, ni més ni menys, que d'un 3 de 9 amb folre dels Castellars de Barcelona!!.

L'estupefacció ja ens va passar quan l'alcalde va explicar-nos que era una foto d'una postal que va comprar quan va estar a Barcelona dos o tres anys abans.

308

I avui per dinar ...

... "empanada y choripan". Doncs sí, aquest era bàsicament el menú que teníem per dinar a qualsevol lloc, "empanades" farcides de pebrot, tomàquet, formatge, carn, olives... i de qualsevol cosa que cabés dins de l'"empanada" i el "choripan" un entrepà de xoriç fet a la brasa.

La beguda era més o menys variable i fluctuava entre refrescs a fred xilè - aproximadament uns 20 graus centígrads -, aigua, més o menys fresca, i vi - evidentment a fred xilè-.

Les estrelles de Valparaíso

Un cop finalitzada la multitudinària actuació a Valparaíso i tots en els nostres seients d'autocar vam poder copsar un cop més la gran expectació que havíem causat al país.

Aquest cop no van ser els aplaudiments, els ànims que ens donava la gent pel carrer, ni els autògrafs que firmàvem, ni les fotos que ens fèiem amb la gent, sinó l'espectacular desplegament policial que ens escortava durant el viatge de Valparaíso a Viña del Mar: unes sis o set motos que paraven el trànsit al nostre pas i un parell de furgonetes policials

que ens marcaven el camí.

Noves, i no tan noves, estructures

Durant la nostra estada a la USACH vam realitzar un taller pràctic per la gent que estava allí. Un dels tallers-classe va consistir en una demostració dels diferents tipus d'estructures que conformen l'art casteller, i va aparèixer una estructura poc habitual, però no desconeguda: el 6 - formada per una torre al mig i dues torres enganxades a la torre principal-.

Coneguda és la capacitat dels Castellars de Vilafranca per "inven-

tar" noves estructures i, per descomptat, a terres xilenes se'ns va ocórrer una nova estructura: l'11; estarem expectants pel futur d'aquesta nova construcció.

Coses de la llengua

Quan anem a un país on es parla castellà ens pensem que no hi ha cap diferència entre el castellà que nosaltres parlem i el seu.

Però això no és cert i pot portar a situacions certament curioses i divertides, com quan estàvem fent un taller a Cerro Navia i el segon cap de colla - el Toni de Lloret - li anava dient al primeres mans que "cogiera" la segona, davant de la cara entre estranyada i indignada de la segona que anava a fer el castell i del primeres mans que no entenia res; i es que "coger" no és agafar sinó follà.

Per tant, un consell, compte amb l'idioma.

L'oratória xilena

Coneguda per tothom és la capacitat oratòria que tenen els argentins i no ens pensàvem, ni de lluny, que els xilens tinguessin aquest mateix gust per l'oratória i pels discursos llargs. Discursos llargs, curts, simbòlics, profunds, superficials, d'agraïment, de comiat, però n'hi va haver un, certament, que ens va enorgullir i ens va colpir - a part dels del nostre estimat Joseph (no Josep) Cabré - i va ser el de l'alcalde de

(continua a la pàgina següent)

Raquel Tarrés

Josep Giménez

Raquel Tarrés

Raquel Tarrés